

Яковчук О. В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Функціонування будь-якої підсистеми у структурі загальної соціально-економічної і політичної системи будь-якої держави завжди лімітується і трансформується в умовах війни. Є галузі господарської та суспільної діяльності, які менш «страждають» від таких пертурбацій, а є такі, що, навпаки – значно активізуються.

Проте туристична галузь України – це безумовно саме той сегмент національної економіки, який однозначно зазнає великих негативних змін, актуалізує як «дзеркало» весь комплекс соціальних проблем і в умовах відсутності чіткої ясності щодо часу військових дій і, головне, просторових наслідків – характеризується мінімальними позитивними перспективами.

Особливо «загрозливою» в економічному сенсі дана ситуація є, якщо розглядати туристичний ринок як складну систему взаємодії таких елементів:

1) *Споживачі-туристи* (акумулятори витратних грошових коштів) – фіксується географічний перерозподіл просторових потоків людей-біженців та евакуантів зі східного, південного і столичного регіонів України із нетуристичною метою на Захід України і в Європу; крім того, змінилась гендерна структура таких потоків, оскільки чоловіче населення у віці 18-60 має певні обмеження на свободу переміщення, потенційними клієнтами на зовнішньому сегменті за певних умов стають жінки та мами і бабусі з дітьми допризовного віку (за рідкими виключеннями, дозволеними законами України).

2) *Туристична інфраструктура* – це постачальники базових і спеціалізованих послуг із розміщення, харчування та реалізації мети подорожі туристів; такі об'єкти, установи, організації на Півдні і Сході України знаходяться у фазі стагнації, більшість в окупації, а деякі просто зруйновані, кон'юнктура їх застосування на Заході України – різко зростає, особливо з нетрадиційною туристичною метою – розміщення і обслуговування вимушено переміщених внутрішніх осіб, разом з тим, така інфраструктура частково використовується на потреби збройних сил, територіальної оборони та інших гуманітарних цілей.

3) *Транспортна система* – заборона цивільних авіа польотів суттєво змінила пріоритети використання транспорту в туризмі на користь його наземних видів, а руйнування подекуди автодорожньої, залізничної інфраструктури просто буквально унеможливила або ж змінила географію і конфігурацію традиційних туристичних маршрутів, руйнування нафтових баз і підприємств із виробництва палива спричинили паливну кризу в автомобільному транспорті, а отже і в туристичних перевезеннях, перерозподіл -логістичного забезпечення національної економіки на потреби військового комплексу – це велика проблема для розвитку туризму.

4) *Туристичний бізнес* – фіксується значне зниження як попиту на туризм на користь більш базових потреб туристів, так і значне падіння пропозиції туристичних підприємств, програмне насичення і маршрутна логістика пропонованих турів змінилась, а собівартість турпродукту значно подорожчала, закордонні тури пропонуються з авіа перельотами із аеропортів країн-сусідів.

Варто зазначити й зміну системи нормативно-правового регулювання, а також проблеми забезпечення якості нинішньої і майбутньої підготовки кваліфікованих кадрів закладами вищої освіти у сфері туризму та індустрії гостинності.